

Рекомендації учителям-предметникам

Для старших підлітків провідною діяльністю є спілкування, основними значущими особистостями – ровесники, друзі. Діти у цьому віці емоційно вразливі, чутливі до критики, невдач і помилок. Кращим засобом впливу на них є повага, визнання особистості. Тому варто звертати увагу на можливість школяра виразити свою індивідуальність, висловити власну думку, поспілкуватися без небезпеки отримати зауваження, проявити самостійність, підвищити самооцінку:

1. Обирайте такі методи діяльності на уроці, які дозволяють підліткам реалізувати потребу у спілкуванні – наприклад, інтерактивні методи навчання.

2. Дуже добре, якщо навколо учня на уроці створюється атмосфера свободи вибору: йти до дошки чи відповідати з місця, виконувати це завдання чи інше, тощо.

3. До найбільш значущих прийомів соціальної мотивації можуть бути віднесені встановлення відносин співпраці між вчителем і учнями, залучення учня до організації учбового процесу, до важливої діяльності. Основними прийомами в даній категорії можна назвати всі проблемні, частково-пошукові і евристичні ситуації, які створюються на уроках.

4. Бачити успіхи і не помічати невдачі. Адже невдача веде до розчарування — розчарування веде до браку мотивації — брак мотивації веде до прямої відмови зробити ще одну спробу. І навпаки, успіх веде до перемоги — перемога веде до мотивації — мотивація веде до бажання перемагати — і до нових успіхів.

5. Дуже ефективним прийомом є міжпредметна мотивація, вона стимулює учнів на одних уроках до вивчення інших предметів.

6. Підвищення рівня самооцінки дитини, зміцнення її віри у власні сили можна досягти шляхом створення ситуації успіху, похвали, поступового підвищення рівня вимог.

7. Зміна характеру завдань. Підліткам швидко набридають однотипні завдання – тож варто давати нові, незвичні, цікаві, зовнішньо привабливі.

До основних методів формування пізнавального інтересу належать: дискусія, диспут, включення учнів у ситуацію особистого переживання успіху в навчанні, в інші ситуації емоційно-моральних переживань (радості, задоволення, здивування тощо), метод опори на здобутий життєвий досвід, проблемні методи навчання, метод пізнавальної, дидактичної, рольової гри та ін.

До методів емоційного стимулювання навчання належить прийом створення ситуації зацікавленості, тобто використання цікавих для учнів прикладів, парадоксальних фактів, проведення дослідів. Підвищують інтерес до навчання цікаві аналогії, зокрема зіставлення наукових і життєвих тлумачень окремих природних і суспільних явищ.

8. Максимально можливий зв'язок навчального матеріалу із реальним життям, його значущість особисто для дитини. Організуйте чітке бачення учнями результатів діяльності (інформації, умінь і навичок), які їм стануть у нагоді, та способів можливої діяльності.

9. Використовуйте інтереси та нахили дитини. Починайте з того, що цікавить ваших учнів. У важких випадках ідіть від яскравої форми до змісту, від емоцій до логіки.

10. Співпраця з батьками, спільне формування педагогічної культури сім'ї. Застосування методів формування почуття обов'язку і відповідальності у навчанні. До них належать: переконання, позитивний приклад, практичне привчання до виконання вимог, створення сприятливих умов для спілкування, заохочення і пошуку, оперативний контроль за виконанням вимог, осуд, подяка, нагорода та ін. Методи і прийоми стимулювання обов'язку і відповідальності взаємодіють з методами виховання, що пов'язує процеси навчання і виховання.

Для старшокласників життя у школі проходить під знаком необхідності вибору подальшого життєвого шляху, майбутньої професії тощо. Інтерес до знань залежить від атмосфери у школі, від престижності освіти серед друзів, від планів самої дитини на своє майбутнє, від усвідомленості необхідності навчальних знань. Провідним стає бажання продемонструвати свою неповторність.

Тому для підвищення мотивації старших школярів враховуйте наступне:

1. Старшокласник повинен відчувати, що ви поважаєте його як особистість, поважаєте його вибір. Не примушуйте дитину до навчання силою, не «читайте нотацій». Знайдіть можливість поговорити «на рівних», висловити свої аргументи, але «не тисніть», продемонструйте дитині, що залишаєте саме за нею право прийняти остаточне рішення. Якщо воно несприятливе, перегляньте свої методи роботи на уроці. Постарайтеся зробити навчальну діяльність цікавішою, різноманітнішою, аби дитина мимохіть втягнулася в процес.

2. Поставте під сумнів доступну учням логіку пояснення. До пошуку пояснень підштовхують протиріччя (суперечності). Діти прагнуть осмислювати і впорядковувати навколишній світ. Коли вони стикаються з протиріччями, то намагаються дати їм пояснення. Якщо вам пощастить поставити під сумнів доступну учням логіку пояснення, розкрити або продемонструвати в навчальному матеріалі суперечності, тоді ви пробудите в них інтерес до пізнання істини.

3. Одним із безлічі існуючих шляхів і засобів, вироблених практикою, для формування стійких пізнавальних інтересів і мотивів, є застосування в учбовому і виховному процесі інформаційних технологій. Під інформаційною технологією навчання розуміють сукупність форм організації взаємодії педагога й учня під час освітнього процесу. Найбільш ефективними методами формування мотивації служать: інтегровані уроки, рольові ігрові технології, формування пізнавальної мотивації через зв'язок матеріалу, що вивчається, з життям, показу наслідку вчинків, формування відчуття обов'язку, відповідальності, профорієнтації, навчання з комп'ютерною підтримкою, залучення учнів до участі в управлінні освітнім процесом (науково-дослідні проекти), оцінна діяльність як прийом формування соціальної мотивації, та інші.

4. Дайте учням можливість продемонструвати власну виключність шляхом виконання індивідуальних завдань, які відповідають інтересам, здібностям, потребам дитини; використовуйте творчі завдання.

5. Співпрацюйте з батьками старшокласника. Налаштуйте їх на те, що вони мають спілкуватися з дитиною як з рівною особистістю, надавати їй право

обирати і помилятися, знати інформацію про фінансові можливості сім'ї та перспективи у подальшому житті. Однак старшокласник не повинен сумніватися у тому, що батьки підтримають його у будь-якій ситуації – це надасть йому впевненості під час прийняття рішень.